

Aktivno sudjelovanje u školi

Carles Gràcia Martínez

U osnovnoj školi 'Els Pinetons' sudjelovanje djece, njihovih obitelji i samih učitelja u školskim aktivnostima smatra se ključnim za stvaranje i razvoj jedinstvenog obrazovnog projekta. U srži svega je ideja da organizacija i rukovođenje svim aktivnostima u školi moraju imati horizontalnu strukturu koja je podijeljena među svim sudionicima, koji tako ostvaruju ključnu ulogu u obrazovanju djece.

Što smatramo aktivnim sudjelovanjem u našoj školi?

Vjerujemo da pravo sudjelovanja pripada svima u jednoj obrazovnoj zajednici; uz ovakvo polazište naš je cilj osigurati da raznovrsna djelovanja i aktivnosti unutar škole vode aktivnom sudjelovanju i obrazovanju naše djece. Velika je vjerojatnost da sama činjenica aktivnog sudjelovanja pretpostavlja brojne odgovornosti koje se nužno moraju dijeliti između djece i odraslih u školi. Za nas, sudjelovanje znači biti dio cjeline, surađivati s drugima, priključiti se onima koji se suočavaju s problemima sličnima našim, formirati grupe koje dijele iste ciljeve. Djeci, roditeljima i učiteljima škole 'Els Pinetons' to predstavlja izazov. Pogledajmo koje su osnovne odrednice njihovih grupa.

Djeca. Ako krenemo od ideje djeteta kao ljudskog bića koje se razvija u procesu odrastanja, sudjelovanje se doživljava kao učenje i cjeloživotni proces. U našoj školi djeca svakodnevno sudjeluju u životu školske zajednice, žive zajedno sa svojim vršnjacima i odraslima, izražavaju osjećaje, misli, ideje... igraju se.

Metodologije rada koje primjenjujemo temelje se na modelu konkretne pedagoške prakse u kojoj djecu poštujemo, slušamo što govore i cijenimo ih. Još konkretnije, stvaramo mjesta i trenutke u kojima se slobodno sudjelovanje djece omogućuje i potiče, a mi kreiramo situacije u kojima se usvajanje znanja dijeli s drugima, uz prostor u kojem se uvažavaju različite vrijednosti i gledišta. U vrtićima i školama postoje brojne organizacije za djecu koje se temelje na njihovu sudjelovanju. Neke su nastale spontano, druge

su već postojale, kao na primjer, Učeničko vijeće - organizacija za raspravu, prijedloge i s pravom donošenja odluka, koja ima izravan pristup Školskom vijeću, ukoliko je potrebno.

Obitelji. Ideja da se roditelji uključe u pedagoške projekte proizlazi iz prirodne roditeljske odgovornosti - majki i očeva - nudeći im priliku da aktivno sudjeluju u odgoju i obrazovanju svoje djece i sebe samih.

Učitelji. Učitelji sudjeluju u pedagoškim projektima vlastitom predanošću kroz svoj pedagoški rad, vodeći se stručnom i osobnom odgovornošću, odgovarajući na izazov da svojim radom poboljšaju kvalitetu obrazovanja koju odgojno-obrazovna ustanova nudi. Njihovi brojni prijedlozi, ideje i inicijative pomažu da se obogate pedagoški projekti i sama škola u cjelini.

Naš je cilj potaknuti snažniju participaciju i ojačati raznovrsnost načina na koje se 'provodi škola', čime pridonosimo i snaženju demokratskog društva. Vjerujemo da se do demokratskih vrijednosti ne dolazi slučajno; naprotiv, dolazi se istraživanjem, pokušajima i raspravama, još od vrtičke i predškolske dobi djece. Štoviše, među najvažnijim značajkama javnog obrazovanja i njegovog identiteta treba biti usađivanje demokratske kulture u školama. Danas, u kriznim vremenima, kroz društvenu i političku dimenziju ona dobiva na još većem značaju i važnosti.

U našem specifičnom slučaju vjerujemo da je aktivno sudjelovanje u školi potrebno da osnaži pedagoške modele koji se najbolje odražavaju na život škole; u tom smjeru posebno nas vode sljedeće smjernice:

- traganje za resursima i trenucima u kojima se aktivno sudjelovanje u školi može ostvariti;
- predlaganje aktivnosti koje omogućuju sudjelovanje na svim poljima;
- rad kojim ćemo svima omogućiti da budu aktivni protagonisti i da se osjećaju dijelom školske cjeline;
- stalna i sveobuhvatna komunikacija svih sudionika (djece, obitelji i učitelja).
- Ovakav tip odgojno-obrazovne ustanove, usmjeren na demokratsko sudjelovanje svih protagonista, vrtića i škola, nužno podrazumijeva zajednički način doživljavanja i razumijevanja aktivnog situacijskog učenja promišljenog u vremenskom okviru.

Sudjelovanje obitelji

Nesumnjivo je obitelj, uz školu, jedan od ključnih pedagoških utjecaja u djetinjstvu. Ipak, u današnjem društvu u kojem se sve mijenja i to vrlo brzo, obitelji - baš kao i pedagozi - moraju imati sposobnost i fleksibilnost da se prilagode novim situacijama. Škola i školski projekt daju priliku obiteljima i pedagozima da sudjeluju u odgoju i obrazovanju djece uz zajedničku suodgovornost.

U našoj školi obitelji imaju stalan, 'uobičajen' način sudjelovanja, iako se koristimo i prednostima i zakonskim, formalnim rješenjima predloženima u nastavku, kako bismo proširili mreže komunikacija te ih zamijenili otvorenijima i fleksibilnijima. Udruga roditelja *AMPA* organizira radne skupine koje pokrivaju različite aktivnosti. Organiziraju se rasprave i razmjenjuju mišljenja o ključnim problemima života u školi. Zajedno s učiteljima roditelji proučavaju sve aspekte i sadržaje školskih projekata te prate njihovu provedbu. Jedan član udruge roditelja izravno sudjeluje u radu Školskog vijeća. *Obiteljsko vijeće*. Svaka grupa djece bira predstavnika iz redova obitelji koji sudjeluje u radu Vijeća. Sastaju se jednom mjesečno i raspravljaju o problemima obrazovanja djece i drugim problemima zajednice. Prijedlozi Obiteljskog vijeća po potrebi se prenose Školskom vijeću.

Školsko vijeće. To je glavno tijelo koje upravlja školom. Izabrani članovi obitelji sudjeluju u donošenju odluka i svojim sudjelovanjem pridonose dobrobiti škole. Školsko vijeće je otvoreno tijelo u kojem članovi Obiteljskog i Učeničkog vijeća mogu izložiti svoje specifične stavove ili prijedloge na raspravu.

Radne grupe ili tijela. To su temeljne organizacijske jedinice čiji se rad provodi u manjim grupama. Tijekom školske godine mnoge različite grupe nastaju spontano, a i članovi dječjih obitelji često im se pridruže.

Obitelji i učitelji zajedno planiraju nove projekte i sadržaje, zajednički se ispo- mažu i dijele odgovornosti te jačaju međusobno povjerenje kroz svakodnevnu suradnju. Uz želju da nastavimo razvijati međusobno povjerenje, predlažemo i sljedeće aktivnosti:

- uspostaviti i trajno održati transparentnu komunikaciju i razmjenu informacija između škole i obitelji, kroz sve moguće komunikacijske kanale;
- uključiti obitelji i učiniti ih dijelom odgojno-obrazovnog procesa škole;
- omogućiti i pozitivno vrednovati sudjelovanje obitelji.

Kako bismo postigli kvalitetan odgoj i obrazovanje u našoj školi, ključno je da i obitelji postanu temeljni element školskog života, naravno, prema pojedinačnim sklonostima i mogućnostima.

Zaključak

U procesu samoizgradnje i rasta koji slijedimo u školi 'Els Pinetons' često smo suočeni s problemima i teškoćama, koje rješavamo radom i pedagoškom raspravom naših učitelja. Također nam pomaže iskustvo cijenjenih stručnjaka i pedagoga koji su inspirirali naš projekt: Korczak, Dewey, Freinet, Montessori, Freire, Meririeu i ostali. No, naša najveća stručna

inspiracija je Marta Mata, vrhunska pedagoginja, čija nam je misao glavna vodilja za razumijevanje aktivnog sudjelovanja u školi:

“ Da bismo postigli svrhu koju humanost zahtijeva od obrazovanja, neophodno je imati učeće zajednice koje su odlučne, planski usmjerene i samoorganizirane kao okruženje u kojem se prakticira i živi demokracija i događa stvarno sudjelovanje svih sudionika, svakoga iz svoje uloge, što znači da se svi zajedno međusobno osnažuju. ”

Marta Mata¹

¹ E. Vallory (ur.): *Educar en la política: dotze raons per a la participació en la vida pública*, Pòrtic, Barcelona, 2003, str. 20.

Carles Gràcia Martínez je odgajatelj i ravnatelj javne škole 'Els Pinetons' u Ripolletu (Barcelona). cgracia@uoc.edu

